

slovar, Erjavčevo mineralogijo in Senekovičevo fiziko; on nam je priredil izdanje Gregorčičevih poezij v dostojni obliki ter nam tudi Stritarja, Preširna in Funtkovega „Zlatoroga“ podá v novih, dovršeno lepih izdajah; vrhu tega je nakupil več slovenskih rokopisov in plačuje pisateljem slovenskim nenavadno visoke nagrade. Za takega knjigarja ni treba delati reklame Matičinim odbornikom (kar se jim je očitalo nekje), kajti Bamberg najboljšo reklamo záse dela [s knjigami svojimi sam. In pisatelji slovenski so tudi tako pametni, da ne poslušajo teh političnih literatov.

„Führer durch Krain und die Landeshauptstadt Laibach. Mit Ansichten von Laibach und anderen hervorragenden Orten in Oberkrain und einem Plane von Laibach. Von Peter v. Radics; Verlag von J. Giontini, Laibach 1885, 8, 84. Cena 75 kr. — Ta lepa knjižica bode dobro došla vsem tujcem, ki potujejo po naši deželi, a tudi domačin najde v nji marsikatero dobro zrno. Pisatelj najprej na kratko omenja ležo, meje, gorovje, vodovje in podnebje kranjske dežele; potem navaja glavne momente iz deželne zgodovine, obširno opisuje Ljubljano in njé znamenitosti ter napósled spremlja bralca na prelepo Gorenjsko, na ljubeznivo Dolenjsko in na prezanimivo Notranjsko. Povsod poleg topičnih in prirodnih posebnostij navaja tudi zgodovinske znamenitosti. Knjižico lepša deset prav čedno zvršenih podob, ki nam od treh strani kažejo Ljubljano, Podturen, Bled, Bohinj, Savico, Radovino in Belopeški jezери; tudi ji je pridejan prav čedno in natančno izdelan plan ljubljanskega mesta.

„Truber Primus und die Reformation in Krain“ se imennje razprava, katero je beneški pastor g. dr. Th. Elze priobčil v zborniku „Real-Encyklopaedie für Theologie und Kirche, XVI.“ Spis je sicer kratek, vendar obseza množino znanih in tudi nekaj novih podatkov o prezanimivi protestantovski dobi književnosti slovenske ter se odlikuje po tisti točnosti in natančnosti, ki diči vse spise Elzejeve.

„Archiv für slavische Philologie.“ Knjige VIII. zvezek 2. prinaša te razprave: 1. J. Gebauer, über die Negation, insbesondere im Altböhmischen. Ein Beitrag zur Lösung des Negationsproblems. — 2. St. Smal Stockij, über die Wirkungen der Analogie in der Declination des Kleinrussischen. — 3. Ivan Milčetić, ein Beitrag zur kroatisch-glagolitischen Bibliographie. — 4. J. Leciejewski, die Sprache des polnischen Theils des Florianer Psalters, II. Formenlehre. — 5. J. Baudouin de Courtenay, Sprachproben des Dialektes von Cirkno, II. und III. Abtheilung (anekdote; uganalce; razne stvari; nadgrobnice; pesmi); Glossar. — 6. Anzeigen. V tem razpredelku poroča A. Brückner o nekaterih poljskih in litavskih knjigah, V. Jagič pa o Schuchardtovi knjigi „Slawo-deutsches und Slawo-italienisches“. — 7. Kleine Mittheilungen. Tu priobčuje Al. N. Veselovski člančece: der Drache zu Babylon; Šembilja-Sibylla; zum russischen Bovo d'Antona; der ewige Jude; Alamanen und Sakulaten i. t. d. — 8. Bibliographischer Bericht. V tem poglavju poroča V. Jagič o najnovejših ruskih, srbskih, hrvaških in poljskih knjigah, in napósled bere tudi dr. Fr. S. Kraussu zaslužen lekcijo.

Književnost hrvaška poganja iz čvrstih svojih korenin vsak čas kakšen nov cvet. Na prvem mestu nam je omeniti začetja, ki bode vsakega prijatelja lepe knjige tem bolj razveselilo, ker bode vsaj nekoliko izpolnilo praznino, ki jo po smrti Šenoé in Jurčiča čutimo v pripovedni literaturi hrvaški in slovenski. Ferdo Becić je začel izdavat zbrane svoje pripovedke, katerih je zadnjih deset let lep šopek priobčil v raznih časopisih hrvaških. Prvi zvezek, v katerem je tiskan večji roman „Kletva nevjere“,

je že prišel na svetlo in velja 1 gld. 20 kr. Hrvaški kritiki Becića različno sodijo, ali vsi se ujemajo v tem, da ga smemo prištevati prvim hrvaškim pripovedovalcem. Ko smo v „Viencu“ čitali prve njegove romane in novele, uvrstili smo ga takoj za Šenoo; toda rodbinske nesreče, bolezni in naporna služba niso mu dale, da bi se že takrat razvil, kakor je želel in kakor bi se po prelepih svojih darovih tudi mogel, in poznejši njegovi plodovi niso vsi bili ravni prvim. Zdaj so se te razmere na bolje obrnile in prepričani smo, da bodo novi plodovi, ki jih je že osnoval, prekoslili lepe njegove prvence. Becić nam v pripovedkah svojih posebno lepo riše življenje ter narodne šege in navade v nekdanji vojaški krajini, kjer se je vzgajal v mladih letih in kjer je tudi pozneje v državni službi delj časa bival. Malokdo zna, kakor on, pogledati na dno duše teh najbližnjih svojih rojakov, in ravno zato imajo njegove pripovedke tudi veliko vrednost za kulturno zgodovino hrvaškega naroda, kajti to „krajisko“ življenje je že jenjalo in kmalu bodo izumrli tudi pravi stari „graničari.“ Tudi Slovencem bodo zbrani Becićevi spisi dobro došli, in nihče naj si jih ne zamudi kupiti, kdor se rad peča z lepo knjigo. — Drugi dišeči cvet na literarnem polju so „Sitne pjesme“ Harambašićeve, ki so v krasni zunanji obliki prišle na svetlo v Oseku. Harambašić je, kakor smo že povedali, zdaj najbolj obljubljeni hrvaški lirik, a ker je še jako mlad, smemo veseli in nadepolni čakati daljnega njegovega razvoja. — Drugi mladi pisatelj Vjekoslav Livađić je pod imenom „Svjetlo i sjena“ izdal arabeske in slike iz zagrebskega življenja ter je z zanimivo vsebino gotovo ustregel čitajočemu občinstvu. — Bosenski frančiškan fra Bono Nedić spisal je „Dva zarobljenika“, jako poučno povest iz bosenskega življenja v 17. stoletju ter jo dal tiskati v Pečuhu. — Vid Vuletić-Vukasović je v Dubrovniku izdal hercegovsko pripovedko „Gjuro harambaša ili Konakovski ustanak.“ Cena 80 kr.; in ravno tam je Gjuro Miličević drugo izdanje „Zimnjih večeri“ dal tiskati z latinico. — Iv. Krst. Švrljuga v Zagrebu je pohrvatil „Kolombo ili krvnu osvetu na Korziki“, mično pripovedko od Prospera Meriméa. Cena 50 kr. — V zbirki spisov za mladino je kot XII. knjiga prišla na svetlo pripovedka „U radu je spas“ od Davorina Trstenjaka. — Hrvatske biblioteke 20. zvezek ima M. Polanićev prevod „Undine“ od de la Motte Fouquéa in „Pariške crtice“ od Daudeta. — Marija Jambrišakova je opisala „Znamenite žene iz priče i poviesti“ ter za to dobila Draškovićevo nagrado, kar je gotovo najbolje priporočilo za knjigo, ki je že tiskana in velja 1 gld. 20 kr. Med znamenitimi ženami čitamo tudi Slovenko, Josipino Turnogradsko. — Stari bosenski frančiškan fra Martin Nedić, strije prej omenjenemu Boni Nediću, spisal je zgodovino frančiškanskega reda v Bosni od konca bosenskega kraljestva do okupacije, torej celih štiri sto let. Knjiga je jako imenitna, a zanimiva tudi zato, ker je ž njo stari Nedić izpolnil petdeset let književnega delovanja svojega. Tiskana je v Djakovu. — Marcel Kušar je izdal I. del večjega svojega znanstvenega dela „Povjest razvitka našega jezika hrvackoga ili srpskoga“ od najstarejših časov do danes ter brani v njem „hrvacko“ ime in fonetiški pravopis. Kar se poslednjega tiče, mislimo, da je „srednja pot najboljša pot;“ kajti kakor bi bilo strašno nerodno, ko bi se strogo držali etimologije, tako se niti zgolj fonetiški pravopis ne da do dobrega izpeljati ter bi prouzročil mnogo težav in pomot. — Ker so homiletični spisi v hrvaški literaturi bolj redke prikazni kakor v slovenski, naj omenimo, da je učeni dr. Rieger izdal „sedam besjeda o dostojanstvu besmrtné duše“. — Še bolj redki so zdaj filozofiški spisi, zato nam je dobro došla knjižica „Nauk o čustvih“ od prof. dr. J. Križana. — Z nekim opravičenim strahom

oznanjamo veliko začetje, ki sta se ga v Oseku lotila prof. dr. Zoch in profesor Menzin, a to je „Priručni rječnik sveobčnega znanja“ ili mala hrvatska enciklopedija. od katere je ravno prišel na svetlo 1. snopič, ki nam na štirih tesno tiskanih polah razlaga besede od „A“ do „Afrike“, ter velja 40 kr. Nikakor ne mislimo odrekati gosp. urednikoma potrebne zmožnosti, še menj pa dobre volje, ali vkljub temu zdi se nam, da sta bila malo preveč predrzna, ko sta se lotila tolikega dela. „Hrvatska matica“ ima v svojih osnovah že več let podoben „naučni rječnik“, v mislih in vendar se ga še zmerom ne upa lotiti, akoprem bi v Zagrebu imela mnogo večih pripomočkov, nego jih spoštovana gospoda imata v Oseku. Prav veselilo nas bode, če bo naš strah neopravičen in če bode „enciklopedija“ srečno dalje izhajala po oglašeni osnovi. — Vzgojno literaturo je pomnožil A. Čuvaj z malo knjižico „Ručni rad i pedagogija“. Cena 20 kr. — Prijateljem glasbe naj povemo, da je znani umetnik v Varaždinu A. Stöhr izdal na Dunaji dve lepi kompoziciji za klavir in sicer fantazijo o narodnih pesmah „Gdje si mila?“, „Zemaljski raj“ in „Mila moja“ ter transkripcijo na pesem „Sini žarko od istoka sunce“. Cena vsaki po 90 kr. — Ravnokar oglašajo se tri politične knjižice, ki bodo gotovo zanimale tudi vsakega domoljubnega Slovenca. Prva se zove „Hrvatsko pitanje“, t. j. državo-pravna nagodba medju Ugarskom i Hrvatskom; druga „Usporedjenje autonomije hrvatske s autonomijom velike kneževine Finske“; tretja „Das rechtliche Verhältniss Kroatiens zu Ungarn, mit einem Anhang, die ungarisch-kroatischen Ausgleichsgesetze enthaltend“. Poslednjo sta spisala prof. dr. Pliverić in prof. dr. Jelinek. — Perijodična literatura hrvaška se je z novim letom pomnožila za dva nova časopisa in sicer za lokalni list „Varaždinski glasnik“ v Varaždinu in za „Vuk“ list za književnost in umetnost, ki izhaja z latinico in cirilico po dvakrat na mesec v Zadru.

Akademija znanosti v Zagrebu je izdala dva nova zvezka svojega glasila „Rada“; LXXIII. knjiga ima te-le članke: „Prinos k naglasu u (novoj) slovenštini „od Valjavca (nastavak). — „Nov prilog za istoriju akcentuacije hrv. ili srp.“ od dra. T. Maretića (svršetak). — Svečana sjednica 9. stud. 1884. prigodom otvorenja galerije slika; govor Strossmajerov in govor dra. Račkega; godišnje izvješće tajnika. LXXIV. knjiga pa: „Prinos k naglasu u (novoj) slovenštini“ od Valjavca (nastavak). — Prievodi t. 2. „disticha moralia Caetoni“ u hrvatskoj literaturi od dra. F. Maixnera. — Prilozi za poviest humanisma i renaissance u Dubrovniku, Dalmaciji i Hrvatskoj“ od dra. F. Račkega. — „Posveta stolne cerkve djakovaške“ od Vebera. — „Jugosl. Akademija znanosti i umetn. početkom god. 1885. — Razven tega je izdala 6 zvezek svojega „rječnika“, ki ga ureduje učeni prof. Budmani; XVI. knjigo „Starina“, v kateri je nabrano mnogo građiva za jezik, povest in zemljepis hrvaški; in XV. knjigo „monumenta hist. mer“, v kateri je marljivi gosp. Lopašić priobčil več sto raznih pisem, ki razjasnujejo zgodovino bivše „hrvatske krajine“ od leta 1479—1610, ter ž njimi ovrgel marsikako krivo mnenje. Naj pri ti priliki omenjamo, da pojde isti gospod Lopašić te dni na delj časa na Dunaj, kjer bode v dotičnem državnem arhivu poiskal potrebnih spisov, da nadaljuje začeto delo.

Popravek. V Gorázdovo balado „Kralj Matijaž“, ki je bila natisnena v zadnji številki našega lista, vtihotapilo se je nekoliko tiskovnih napak.

- V kiti 14. mora stati rajsko (namesto rajska).
 „ „ 15. „ „ ženo („ ženo).
 „ „ 17. „ „ bájnega („ bojnega).